

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 11(41) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 11(41) 2025

Kyiv – 2025

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2025. № 11(41) 2025. С. 4183

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління (Рішення від 01.12.2025, № 1/12-25)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

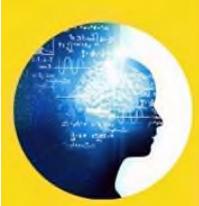
Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✦ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)

- ✦ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Кулікова Тетяна Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я людини, методист Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради; Експерт Державної Служби якості освіти з питань акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти; Член Української асоціації дослідників освіти (Кременчук, Україна)
- ✦ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✦ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✦ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✦ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✦ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✦ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✦ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✦ Новік Крістіна Іванівна - координатор освітньо-технологічних проєктів в TeachEd (Великобританія)
- ✦ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✦ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✦ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✦ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✦ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✦ Равлюк Тетяна Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- ✦ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✦ Рубан Микола Юрійович - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Київ, Україна)
- ✦ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (Одеса, Україна)
- ✦ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✦ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✦ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україні)
- ✦ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)

- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування (Київ, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юрійвна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

***Статті розміщені в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.***

Шевчук І.П., Алексієвець М.М. **4108**
*ЕВОЛЮЦІЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ
БЕЗПЕКИ: ВІД СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА ДО СТАТУСУ
КАНДИДАТА*

Юрив М.В. **4119**
*ДИПЛОМАТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИНЦА ФІЛІПА У
ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ДЕРЖАВ
СПІВДРУЖНОСТІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ – НА ПОЧАТКУ
ХХІ СТ.*

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО»

Мельник Ю.Я., Щербак І.В., Дудко М.І. **4138**
*ВПЛИВ НАРОДНОЇ МУЗИКИ НА РОЗВИТОК ФОРТЕ-
ПІАННИХ ЖАНРІВ*

**Ороновська Л.Д., Кондратенко І.А., Савченко В.Е.,
Задорожна Т.** **4155**
*МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ВОКАЛУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ*

СЕРІЯ «СОЦІОЛОГІЯ»

Кондов К.В., Билан А.В. **4166**
*ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКТОР ЯК ІНСТРУМЕНТ «ЖОРСТКОЇ»
ТА «М'ЯКОЇ»СИЛИ В СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ*

РЕЦЕНЗІЯ

Сасвич І.Г. **4176**
НАРАТИВНИЙ ПОВОРОТ У ЛІНГВІСТИЦІ
Рецензія на підручник: Бацевич Флорій. Основи
лінгвонаратології. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. 292 с.

УДК 061.1ЄС:327:304]:355.4(470:477)"2009/...

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-4108-4118](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-4108-4118)

Шевчук Іван Петрович аспірант кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка м. Тернопіль <https://orcid.org/0009-0004-9686-5937>

Алексієвець Микола Миронович доктор історичних наук, професор, Заслужений працівник освіти і науки України, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль <https://orcid.org/0000-0001-6128-0438>

ЕВОЛЮЦІЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ БЕЗПЕКИ: ВІД СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА ДО СТАТУСУ КАНДИДАТА

Анотація. Стаття присвячена комплексному аналізу розвитку співпраці України та Європейського Союзу у сфері безпеки — від започаткування Східного партнерства як елементу Європейської політики сусідства до набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС. Досліджено інституційні передумови формування безпекового виміру ЄС, що виник на тлі трансформації міжнародної системи після розпаду біполярного світу, а також розкрито логіку посилення спільної зовнішньої, безпекової та оборонної політики Союзу. Особливу увагу приділено статті 8 Договору про Європейський Союз, яка визначає правові засади розвитку добросусідських відносин зі східними державами-сусідами, що стали основою для формування Східного партнерства.

Проаналізовано вплив російської збройної агресії на функціонування Східного партнерства та на загальну архітектуру європейської безпеки. Показано, що повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році радикально змінило стратегічне значення України для ЄС та зумовило переформатування підходів Євросоюзу до підтримки безпеки в регіоні. Значна увага приділяється концепту модернізації Східного партнерства, запропонованому Україною, який передбачає перехід від базового рівня співпраці до інструмента підготовки до членства в ЄС, розширення секторальної інтеграції та посилення безпекового компоненту.

Окремо досліджено внутрішні реформи, необхідні для євроінтеграційного поступу України: модернізація сектору безпеки, антикорупційна інфраструктура, судова реформа, реформування правоохоронних органів,

впровадження нової державної санкційної політики. Показано роль Угоди про асоціацію, Опитувальника Європейської комісії та «Стратегічного компаса» ЄС як ключових інструментів, що визначають відповідність України критеріям членства.

У підсумку доведено, що співпраця України й ЄС у сфері безпеки набула характеру стратегічного партнерства, яке вийшло далеко за межі класичного регіонального співробітництва. Набуття статусу кандидата стало логічним результатом тривалого процесу інтеграції та відкриває новий етап — повноцінне включення України до спільного європейського безпекового простору.

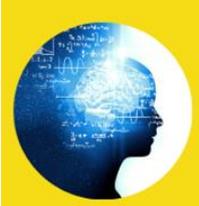
Ключові слова: Східне партнерство; безпекова політика ЄС; євроінтеграція України; гібридні загрози; санкційна політика; Спільна зовнішня та безпекова політика; Стратегічний компас ЄС.

Shevchuk Ivan Petrovych Postgraduate Student of the Department of World History and Religious Studies Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk, Ternopil, <https://orcid.org/0009-0004-9686-5937>

Aleksiievets Mykola Myronovych Doctor of Historical Sciences, Professor, Honored Worker of Education and Science of Ukraine, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil <https://orcid.org/0000-0001-6128-0438>

THE EVOLUTION OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU IN THE FIELD OF SECURITY: FROM THE EASTERN PARTNERSHIP TO CANDIDATE STATUS

Abstract. The article is devoted to a comprehensive analysis of the development of cooperation between Ukraine and the European Union in the field of security — from the launch of the Eastern Partnership as a component of the European Neighbourhood Policy to Ukraine’s acquisition of EU candidate status. The study examines the institutional prerequisites for the formation of the EU’s security dimension, which emerged against the backdrop of the transformation of the international system after the collapse of the bipolar order, and reveals the logic behind the strengthening of the Union’s Common Foreign, Security and Defence Policy. Particular attention is paid to Article 8 of the Treaty on European Union, which establishes the legal foundations for developing good-neighbourly relations with the EU’s eastern neighbouring states, forming the basis for the creation of the Eastern Partnership.

The impact of Russia's military aggression on the functioning of the Eastern Partnership and on the overall architecture of European security is analysed. It is shown that the full-scale invasion of Ukraine by Russia in 2022 fundamentally changed Ukraine's strategic importance for the EU and prompted a reconfiguration of the Union's approaches to supporting security in the region. Considerable attention is given to the concept of modernising the Eastern Partnership, proposed by Ukraine, which envisages transforming it from a basic cooperation framework into an instrument for preparing for EU membership, expanding sectoral integration, and strengthening its security component.

The article also examines the domestic reforms necessary for Ukraine's progress toward European integration, including the modernisation of the security sector, the development of anti-corruption infrastructure, judicial reform, restructuring of law-enforcement bodies, and the implementation of a new national sanctions policy.

The role of the Association Agreement, the European Commission's Questionnaire, and the EU's Strategic Compass is highlighted as key instruments for assessing Ukraine's compliance with EU accession criteria.

The study concludes that cooperation between Ukraine and the European Union in the field of security has evolved into a strategic partnership that extends far beyond traditional regional cooperation. Obtaining candidate status has become the logical outcome of a long process of integration and marks the beginning of a new stage — Ukraine's full inclusion in the common European security space.

Keywords: Eastern Partnership; EU security policy; Ukraine's European integration; hybrid threats; sanctions policy; Common Foreign and Security Policy; EU Strategic Compass.

Постановка проблеми. Попри значний потенціал Східного партнерства як інструмента секторальної інтеграції та політичного зближення зі східними державами, події останнього десятиліття, насамперед російська збройна агресія — оголили обмеженість цього формату у забезпеченні реальних безпекових гарантій для України. Глибинні трансформації європейської безпекової системи продемонстрували необхідність переходу від рамкової моделі співпраці, характерної для Східного партнерства, до якісно нового рівня інтеграції, який був закріплений у рішенні про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Виникає наукова проблема оцінити, як саме цей перехід трансформував зміст, інституційні механізми та пріоритети безпекової взаємодії між Україною та Європейським Союзом, а також які виклики він висвітлив для формування спільного європейського безпекового простору.

Аналіз досліджень. Проблемі безпекової політики ЄС в цілому та України присвятили свої праці вітчизняні так і зарубіжні науковці. Можна відзначити роботи Єлової Т.А. [1], Пошедіна Д. [2], Івасечко О.Я [5], Зінько І. [6], Дороша С., Панченко В., Олійника Д., Камінської Н., Седляр Ю., Білоусова Ю., Федорчака Т., Шарова О. та інші.

Мета статті. Автори спробували проаналізувати трансформацію співпраці між Україною та Європейським Союзом у сфері безпеки, простеживши еволюцію від участі в Східному партнерстві до отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС. Дослідження спрямоване на виявлення ключових чинників, що зумовили зміну формату взаємодії та посилення інтеграції України у європейський безпековий простір.

Виклад основного матеріалу. Європейський Союз як вагомий гравець на міжнародній арені змінив світовий порядок в результаті розпаду біполярної системи. У відповідь на цей виклик країни Західної Європи розпочали співпрацю в галузі зовнішньої політики і політики безпеки, а також згуртованості та ефективності. ЄС відчував повсякчас брак безпеки, оскільки він не є ані класичним військово-політичним союзом, ані державою, хоча політичні інтеграційні процеси модельовані з державних структур та установ (у тому числі спільної зовнішньої, безпекової та оборонної політики) [1, с. 38].

Передумови формування Східного партнерства мають інституційне підґрунтя в Договорі про Європейський Союз. Зокрема, стаття 8 Договору визначає, що ЄС прагне розвивати особливі відносини з державами-сусідами з метою створення простору добробуту та добросусідства, заснованого на цінностях та принципах Союзу. Така взаємодія передбачає забезпечення стабільних, мирних і партнерських відносин шляхом поглибленої співпраці.

Для реалізації цих цілей Європейський Союз уповноважений укладати з відповідними країнами спеціальні угоди, які можуть містити взаємні права й зобов'язання, а також передбачати можливість здійснення спільних дій. Виконання зазначених угод є предметом регулярних консультацій між ЄС та державами-партнерами, що забезпечує належний моніторинг, координацію та подальший розвиток співробітництва [2, с. 8].

Східне партнерство, започатковане у 7 травня 2009 року є складовою частиною Європейської політики сусідства, що охоплює ЄС і п'ять країн-партнерів: Вірменію, Азербайджан, Грузію, Молдову та Україну.

Східне Партнерство має стати інструментом поглиблення секторальної співпраці з ЄС у галузях безпеки, міграції, енергетики, транспорту, протидії гібридним загрозам і дезінформації. При цьому ключовим компонентом має бути саме безпека [3].

Політика Східного партнерства переважно розглядається з точки зору преференцій, які вона надає державам-учасникам. Увага також приділяється напрямкам, за якими здійснюється співпраця держав-учасниць з Європейським Союзом у рамках Східного партнерства. Водночас варто звернути увагу і на те, яку користь це партнерство приносить безпосередньо ЄС [4, с. 79].

Протягом останнього десятиліття ЄС активізував підтримку реформ у сфері безпеки в країнах Східного партнерства, орієнтуючись насамперед на розвиток інституційної спроможності сектору безпеки та громадянського суспільства. Основний акцент було зроблено на невійськових напрямках, зокрема на реформуванні прокуратури, судової системи та поліції. Угоди про асоціацію з Грузією, Молдовою та Україною, а також цивільні місії ЄС із спільної політики безпеки та оборони (CSDP), засвідчують прагнення до глибшої політичної та економічної взаємодії, підкреслюючи тісний зв'язок між безпекою, розвитком і демократією.

Водночас, участь ЄС у врегулюванні тривалих конфліктів у регіоні залишається обмеженою через відсутність політичного консенсусу серед країн-членів.

Це призводить до стриманої позиції у наданні безпекової допомоги, створюючи вакуум, який використовує росія, поглиблюючи нестабільність і нарощуючи свій вплив через інструменти гібридної війни, військовий тиск і дезінформацію. Східні сусіди ЄС зазнають кібератак, пропаганди, діяльності розвідувальних служб, що підриває здатність ЄС реалізувати свої стратегічні цілі, а ефективність СП у галузі оборони і безпеки залишається дискусійною [5, с.183].

Широкомасштабне вторгнення росії в Україну спричинило серйозні виклики для міжнародного порядку та безпеки і суттєво змінило геополітичні обставини й орієнтири окремих країн у Східній Європі де розташовані країни Східного партнерства [6, с. 58].

Одним з основних викликів для країн Східного партнерства є загроза миру й безпеці, визначити рівень якої можна за допомогою «Нормандського індексу», створеного Європейським парламентом у 2019 р. Цей індекс визначає конфлікт і численні стадії між ідеальним миром та тотальною війною як набір факторів, пов'язаних із ключовими загрозами, а також має на меті вимірювання рівня загроз миру, безпеці та демократії у всьому світі. «Нормандський індекс» включає 11 факторів, що впливають на мир і безпеку, серед яких – тероризм, демократичні процеси, економічні загрози й кризи, зміна клімату, енергетична безпека, насильницькі конфлікти, кібербезпека, дезінформація, крихкість держав, злочинність, зброя масового знищення.

Згідно з «Нормандським індексом 2022», країни Східного партнерства отримали показник 6,27, що свідчить про середній рівень загрози миру й безпеки. Найгірший бал 5,17 отримала Україна, яка посідає 102 місце, що свідчить про те, що мир у країні під загрозою. Показник нижчий від середнього по Євразії, не в останню чергу через триваючу війну росії проти України, а також нестабільну внутрішньополітичну й соціальну ситуацію. Бали таких показників, як злочинність, тероризм, насильницькі конфлікти та демократичні процеси, вищі за середні в Євразійському регіоні [7, с. 68]

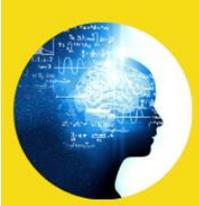
Ключовим учасником у межах формату Східного партнерства залишається Україна, яка, з огляду на масштаби та інтенсивність свого політичного діалогу і секторальної взаємодії з ЄС, фактично визначає динаміку розвитку цієї ініціативи. У грудні 2022 року міністр закордонних справ України Д. Кулеба наголосив на необхідності фундаментального оновлення Східного партнерства у зв'язку з повномасштабною агресією росії та представив основні напрями модернізації цього формату.

По-перше, ініціатива має набути характеру перехідного інструмента для держав, які прагнуть поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції з Європейським Союзом. Іншими словами, Східне партнерство повинно виконувати функцію інституційного містка між базовим рівнем співробітництва та подальшим рухом до членства.

По-друге, важливою складовою подальшого розвитку залишається ефективне застосування інструменту «Глобальна Європа» (NDICI-Global Europe) із бюджетом майже 80 млрд євро, що є ключовим фінансовим механізмом зовнішньої діяльності ЄС. Його потенціал має бути використаний для підтримки реформ, зміцнення інституційної спроможності та реалізації структурних проєктів у країнах-партнерах.

По-третє, оновлене Східне партнерство повинно слугувати платформою для поглиблення секторальної взаємодії з ЄС у сферах безпеки, міграції, енергетики, транспорту, протидії гібридним загрозам і дезінформації. При цьому пріоритетним елементом у структурі оновленої ініціативи має бути саме безпековий компонент, що відповідає сучасним викликам і потребам регіону [8, с. 52]

Європейський Союз послідовно надає підтримку Україні у протидії російській збройній агресії. Уже в березні 2014 року ЄС офіційно засвідчив відданість принципам територіальної цілісності та суверенітету України, а також застосував комплекс політичних та економічних заходів тиску на російську федерацію з метою стримування її агресивних дій. Попри окупацію частини української території, це не призвело до згортання євроінтеграційних прагнень України; навпаки, ескалація російської агресії у 2022 році лише посилила мотивацію до зовнішньополітичної

переорієнтації на Європейський Союз та стала каталізатором глибинних структурних реформ.

Одним із ключових викликів, перед яким опинилася Україна, була модернізація сектору безпеки і оборони. Незважаючи на певний наявний потенціал та досягнення, цей сектор характеризувався системними проблемами: неефективним державним управлінням, поширеною корупцією, низьким рівнем громадського контролю, недостатнім фінансуванням, низьким рівнем довіри населення до правоохоронних органів, їхньою слабкою реформованістю, збереженням окремих радянських підходів та високим ступенем мілітаризованості.

До 2022 року основним інструментом оцінки євроінтеграційного поступу України залишалась Угода про асоціацію між Україною та ЄС [9]. Однак із початком процедури набуття статусу кандидата на членство важливого значення набули також два нових документи: «Опитувальник Європейської комісії щодо набуття Україною статусу кандидата в ЄС» [10] та «Рекомендації Європейської комісії щодо надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС» [11]. Вони створили додаткову методологічну основу для оцінювання готовності України до виконання критеріїв членства.

У контексті Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС важливо підкреслити, що Угода про асоціацію містить розділ II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики», який визначає рамкові напрями співпраці. Водночас «Опитувальник Європейської комісії» включає 43 запитання, присвячені зовнішній політиці, зокрема питанням безпеки та оборони, що засвідчує значущість цієї тематики у подальших переговорах щодо вступу.

Аналіз змісту Опитувальника підтверджує необхідність глибокого розуміння Україною ключових документів, які формують Спільну зовнішню та безпекову політику ЄС. Першим серед них є Договір про Європейський Союз, щодо цілей якого Україна підтвердила свою готовність до повного прийняття та виконання. Крім того, Україна висловила підтримку двом іншим фундаментальним стратегічним документам ЄС у сфері безпеки й оборони — «Глобальній стратегії зовнішньої та безпекової політики ЄС» [12] 2016 року та «Стратегічному компасу з безпеки та оборони» [13] 2022 року. Це свідчить про політичну узгодженість українського курсу із загальноєвропейськими підходами та про прагнення до повної інтеграції у відповідні політики Європейського Союзу.

Запровадження воєнного стану в Україні зумовило необхідність перегляду підходів до формування та реалізації державної санкційної

політики. У відповідь на збройну агресію російської федерації міжнародні партнери України ініціювали низку координаційних заходів, спрямованих на посилення санкційного тиску. Зокрема, важливу роль відіграє Міжнародна робоча група з питань санкцій проти росії під головуванням Керівника Офісу Президента України А. Єрмака та директора Інституту міжнародних досліджень Фрімена–Споглі (FSI) М. Макфола, яка розробила комплекс пропозицій щодо оптимізації та розширення санкційного впливу.

Одним із ключових кроків на шляху інституціоналізації санкційної політики стало затвердження 9 вересня 2022 року Міністерством економіки України проєкту Концепції державної санкційної політики. Документ визначив пріоритети переходу від реактивної моделі застосування санкцій до системного, стратегічного та довгострокового підходу. Така трансформація передбачає не лише негайну відповідь на зовнішні виклики, але й формування механізмів превентивного характеру, що здатні посилити вплив санкцій як інструменту зовнішньополітичного та безпекового регулювання. У цьому контексті санкції розглядаються як інструмент стимулювання змін у поведінці іноземних держав та окремих суб'єктів, які беруть участь у збройній агресії або становлять загрозу національній безпеці України.

Подальше нормативне вдосконалення санкційної політики було забезпечене ухваленням 13 липня 2023 року Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування санкцій».

Законодавчі нововведення передбачають: удосконалення процедур звернення майна фізичних та юридичних осіб у дохід держави; забезпечення належного розгляду санкційних справ у Вищому антикорупційному суді; створення Державного реєстру санкцій як базового інструмента обліку, контролю та моніторингу їх застосування; уточнення строків звернення до суду на період дії воєнного стану відповідно до Указу Президента України про його введення.

Важливим напрямом посилення ефективності санкційної політики стало міжвідомче співробітництво. Зокрема, Апарат Ради національної безпеки і оборони України та Бюро економічної безпеки уклали Меморандум про співпрацю. Документ передбачає спільні заходи щодо дослідження й аналізу стану санкційної політики, обмін інформацією про її впровадження та ефективність, а також координацію роботи з імплементації відповідного законодавства. Таке інституційне партнерство має на меті зміцнення потенціалу державних органів, відповідальних за формування й реалізацію санкційних рішень, а також підвищення прозорості та результативності санкційних механізмів [14].

Висновки. Еволюція співпраці України з Європейським Союзом у сфері безпеки демонструє поступовий перехід від формату багаторівневого

партнерства, закладеного в межах Східного партнерства, до повноцінної інтеграції в європейський політичний та безпековий простір. Створене як інструмент поглиблення добросусідських відносин і залучення держав-сусідів до спільного простору стабільності, Східне партнерство стало початковою точкою для розвитку системного діалогу України та ЄС у галузі безпеки, реформ та верховенства права. Цей формат сприяв формуванню інституційної спроможності українського сектору безпеки, поглибленню демократичних перетворень і зміцненню стійкості до гібридних загроз. Однак повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну 2022 року радикально змінило стратегічний контекст співпраці, висвітливши обмеженість попередніх механізмів безпеки та необхідність якісного оновлення Східного партнерства. ЄС був змушений переорієнтувати власну політику на підтримку обороноздатності України, одночасно визнаючи, що безпека Східної Європи є невід'ємною складовою загальноєвропейської безпеки. Саме це усвідомлення стало передумовою історичного рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС.

Література:

1. Слова Т. Зовнішня політика України та Польщі у контексті реалізації регіональної безпеки та розвитку співробітництва з ЄС. *Регіональні студії*. 2025. № 41. С. 36–47.
2. Council Conclusions on the Eastern Partnership policy beyond 2020. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/43905/st07510-re01-en20.pdf>
3. Східне партнерство. Представництво України при Європейському Союзі. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/spivpracya-ukrayina-yes-u-sferi-zovnishnoyi-politiki-i-bezpeki/shidne-partnerstvo>
4. Пошедін. О. Роль східного партнерства у спільній зовнішній і безпековій політиці Європейського Союзу. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ. 2024. С. 79-83.
5. Івасечко О.Я, Горбачова Л.Є. Репозиціонування міжнародної суб'єктності ЄС у сфері безпеки та оборони в регіоні Східного Партнерства. *Регіональні студії*. 2025. № 42. С. 182–187. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d3930e21-0555-4e6b-ab36-cdcf20ae7af2/content#page=182>.
6. Зінько І. Геополітичні проблеми декомпозиції території російської федерації. держави північного Кавказу. *Криза сучасної системи міжнародної безпеки: Українська формула миру. Матеріали наукової міжнародної конференції*. Львів. 2023. С. 58-63
7. Цебенко О, Шумська М.-Т. Ключові виклики та загрози розвитку ініціативи єс «східне партнерство». *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. Луцьк. 2023. № 2 (16). С. 62–77. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/en/article/view/317/291>.
8. Турчин Я.Б. Перспективи східного партнерства в контексті російського вторгнення в Україну. *Україна в координатах Східного партнерства: пошук геополітичних пріоритетів крізь призму національної безпеки. Збірник матеріалів інтернет конференції*. 2023. С. 49–53. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/pages/>

14947/zbirnik-materialiv-internet-konferencii-ukraina-v-koordinatakh-skhidnogo-partnerstva.pdf#page=49.

9. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: [https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529\(01\)](https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529(01))

10. Опитувальник ЄС та відповіді на нього для набуття Україною статусу кандидата в ЄС. URL: <https://euua.kmu.gov.ua/news/opytuvalnykyes-ta-vidpovid-na-nogo-dlya-nabuttya-ukrayinoyu-statusu-kandydata-vyes/>

11. Analytical Report following the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-02/SWD_2023_30_Ukraine.pdf

12. Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

13. Strategic Compass for Security and Defence. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compasssecurity-and-defence-1_en

14. Новіков Д. Вплив євроінтеграційних процесів на трансформацію санкційної політики України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 2 (38). С. 53–58

References

1. Yelova, T. (2025). Zovnishnia polityka Ukrainy ta Polshchi u konteksti realizatsii rehionalnoi bezpeky ta rozvytku spivrobotnytstva z YeS [Foreign policy of Ukraine and Poland in the context of regional security and cooperation with the EU]. *Rehionalni studii*, 41, 36–47. [in Ukrainian]

2. Council Conclusions on the Eastern Partnership policy beyond 2020. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/media/43905/st07510-re01-en20.pdf>

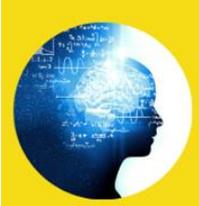
3. Skhidne Partnerstvo. Predstavnytstvo Ukrainy pry Eurpeiskomu Soiuzu. Available at: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/spivpracya-ukrayina-yes-u-sferi-zovnishnoyi-politiki-i-bezpeki/shidne-partnerstvo> [in Ukrainian]

4. Poshedin, O. (2024). Rol skhidnogo partnerstva u spilnii zovnishnii i bezpekovii politytsi Yevropeiskoho Soiuzu [The role of the Eastern Partnership in the EU Common Foreign and Security Policy]. *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, Kyiv, 79–83. [in Ukrainian]

5. Ivasechko, O. Ya., & Horbachova, L. Ye. (2025). Repozytsionuvannia mizhnarodnoi subiektnosti YeS u sferi bezpeky ta oborony v rehioni Skhidnogo Partnerstva [Repositioning the EU's international agency in security and defence in the Eastern Partnership region]. *Rehionalni studii*, 42, 182–187. Available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d3930e21-0555-4e6b-ab36-cdcf20ae7af2/content#page=182> [in Ukrainian]

6. Zinko, I. (2023). Heopolitychni problemy dekompozytsii terytorii rosiiskoi federatsii. Derzhavy Pivnichnogo Kavkazu [Geopolitical problems of territorial decomposition of the Russian Federation: states of the North Caucasus]. In *Kryza suchasnoi systemy mizhnarodnoi bezpeky: Ukrainska formula myru* (pp. 58–63). Lviv. [in Ukrainian]

7. Tsebenko, O., & Shumska, M.-T. (2023). Kliuchovi vyklyky ta zahrozy rozvytku initsiatyvy YeS “Skhidne Partnerstvo” [Key challenges and threats to the development of the EU Eastern Partnership initiative]. *International Relations, Social Communications and Regional Studies*, 2(16), 62–77. Available at: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/en/article/view/317/291> [in Ukrainian]

8. Turchyn, Ya. B. (2023). Perspektyvy Skhidnoho Partnerstva v konteksti rosiiskoho vtorhnennia v Ukrainu [Prospects of the Eastern Partnership in the context of Russia's invasion of Ukraine]. In *Ukraina v koordynatakh Skhidnoho Partnerstva* (pp. 49–53). Available at: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/pages/14947/zbirnik-materialiv-internet-konferencii-ukraina-v-koordinatakh-skhidnogo-partnerstva.pdf#page=49> [in Ukrainian]
9. Association Agreement between the European Union and its Member States, on the one part, and Ukraine, on the other part. Available at: [https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529\(01\)](https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529(01))
10. Opytuvalnyk YeS ta vidpovidi dlia nabuttia Ukrainoiu statusu kandydata v YeS [EU Questionnaire and replies for Ukraine's candidate status]. Available at: <https://euua.kmu.gov.ua/news/opytuvalnykyes-ta-vidpovidi-na-nogo-dlya-nabuttia-ukrayinoyu-statusu-kandydata-vyes/> [in Ukrainian]
11. Analytical Report following the Communication from the Commission... Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. Available at: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-02/SWD_2023_30_Ukraine.pdf
12. Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy. Available at: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf
13. Strategic Compass for Security and Defence. Available at: https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compasssecurity-and-defence-1_en
14. Novikov, D. (2024). Vplyv yevrointehratsiinykh protsesiv na transformatsiiu sanktsiinoi polityky Ukrainy [Impact of European integration processes on the transformation of Ukraine's sanctions policy]. *Aktualni problemy pravoznavstva*, 2(38), 53–58. [in Ukrainian]